

De schuldigen

Columns - 29 november 2021 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Tot voor kort wekte de vrouw met haar veganistische crackers en stralingsfobieën alleen wat spottende lachjes op. Maar inmiddels hoor ik over de moeder van het schoolvriendinnetje van mijn dochter opvallend hardere oordelen. Ze is deel van een nieuwe groep geworden: de vermeende hoofdschuldigen van de vierde corona-golf.

De moeder is niet gevaccineerd; ze is een *'Impfskeptiker'*, zoals dat in Duitsland heet. Dat werd een paar maanden geleden nog als een persoonlijke keuze gezien, maar nu wordt die groep door de Duitse politiek haast unaniem [als schuldige aangewezen](#) van het hoogste aantal besmettingen sinds het begin van de coronacrisis.

Een van de meest geciteerde grafieken in Duitse media over de vaccinatiecijfers is een [berekening](#) van de Engelse krant The Financial Times. Daaruit blijkt dat Duitsland, Oostenrijk en (het Duitstalige) Zwitserland - de zogeheten DACH-landen - in vergelijking met andere West-Europese landen het minst vaccineren. De berekening wordt methodologisch weliswaar bekritiseerd, maar dat neemt niet weg dat hij wordt opgevoerd als bewijs van de stelling dat de DACH-inwoners vast een flinke *'Dachschaden'* (*kronkel in hun hoofd, red.*) hebben, zoals het woordspel inmiddels luidt.

Maar waar ligt dat dan aan? In meerdere media beschrijven journalisten nu kritisch hun jeugd op de vrije school. De groen-alternatieve beweging is in de Duitstalige landen traditioneel groot, en dus zou het de antroposofie van Rudolf Steiner kunnen zijn die de basis voor de stokkende corona-vaccinatie heeft gelegd.

Op hetzelfde moment circuleert ook ander onderzoek, waaruit juist blijkt dat er een relatie tussen politiek-rechtse sympathieën en vaccinatiescepsis bestaat: in gebieden waar de ziekenhuizen volstromen met corona-patiënten, is de partij AfD het grootst.

Geografisch liggen deze groepen al net zo ver uit elkaar - in het oosten is de rechtse groep het grootst, in het [zuid-westen de groene groep](#) - maar voor wie wil, zijn er heus ook overeenkomsten te vinden tussen de politiek-ideologische sceptici. Het zijn de *'late gevolgen van de Duitse Romantiek'*, schreef een [Spiegel-](#)

[redacteur op Twitter](#): 'Antroposofie, homeopathie, vaccinatietegenstanders.' De *Süddeutsche* zoekt de verklaring bij een lange traditie van scepsis tegenover techniek en wetenschap, die er in Duitsland zou bestaan.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Ik geef toe: als ik de veganistische moeder tegenkom, neem ook ik al beduidend meer dan de benodigde 1,5 meter afstand tot haar in. Maar het is de vraag of een terugblik naar de wortels van deze vaccinatieweigeraars de huidige Duitse corona-chaos compleet kan verklaren. Blijkbaar zijn diezelfde media vergeten dat ze vorig jaar nog luid jubelden dat de populaire Biontech/Pfizer-vaccinatie juist te danken is aan de lange medisch-technologische traditie van Duitsland.

Meer prozaïsche problemen lijken me voor de chaos van de vierde golf minstens zo bepalend. De urenlange rijen voor de schaarse vaccinatiecentra, waarvan de Duitse regering uitgerekend deze herfst het merendeel had gesloten; het gebrek aan digitalisering binnen de gezondheidszorg; een bureaucratische overheid die niet snel op problemen kan inspringen; een vaccinatie die toch niet zo lang blijft werken als werd verkondigd - die oorzaken hebben niets met Romantiek te maken, maar wel met slecht actueel beleid.

In plaats van een praktische oplossing voor de chaos te zoeken, verzandt het Duitse debat ondertussen in bijtende polarisatie. De afgelopen weken werden uiteenlopende figuren als Bayern-voetballer Joshua Kimmich, filosoof Richard David Precht en Linke-politica Sarah Wagenknecht publiekelijk aan de schandpaal genageld, nadat ze meer of minder subtiel hun twijfels over (aspecten van) vaccinaties hadden uitgesproken.

Als er voor de vaccinatiescepsis dan toch diepere maatschappelijke oorzaken moeten worden gezocht, dan mag deze debatcultuur niet ontbreken. Het strenge moralisme waarmee vóór de corona-crisis over critici van het vluchtelingenbeleid werd geoordeeld, heeft nu het thema vaccinatie in zijn greep. Vast heel goedbedoelende voorstanders proberen de twijfelaars ermee over de streep trekken, maar het tegendeel blijkt het geval.

De moeder van het schoolvriendinnetje is inmiddels afgedreven in een parallelle wereld van complottheorieën. Een simpel gesprekje bij de schooldeur zit er haast niet meer in, snel schiet ze met een verbeten mond opzij. Nu ze als hoofdschuldige van de vierde golf wordt aangewezen, lijkt haar besluit zich niet te vaccineren pas echt vast te staan.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/47189/de-schuldigen>